

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен
“доктор” по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни
науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност
Икономика и управление

Автор на дисертационния труд: Гетоар Любеничи, задочен докторант
към катедра „Икономика“ при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: „Ролята на субсидиите за устойчивото
развитие на агробизнеса в Косово“

Рецензент: доц. д-р Вания Кръстева Георгиева, Аграрен университет -
Пловдив, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки,
професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност специалност
Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност, определена за
член на научното жури със заповед № РД-16-547/25.06.2020 год. от Ректора на
АУ.

1. Актуалност на проблема.

Земеделието в Република Косово е важен отрасъл на националната икономика, който освен производството на храни, допринася и за създаването на заетост и осигуряването на доходи в селските райони. Субсидирането на земеделието и неговата полза за развитието на отрасъла отдавна предизвиква спорове между изследователите. Актуалността на настоящия дисертационен труд е свързана с необходимостта от извършване на цялостна оценка на ролята на субсидиите за устойчивото развитие на земеделието в Република Косово, като акцентът е поставен предимно върху икономическите аспекти на устойчивостта. Избраната тема е дисертабилна и позволява да се направят аргументирани изводи, предложения и да бъдат формулирани приносни аспекти.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Целта на дисертационният труд е на база анализа на състоянието, развитието и потенциала на селското стопанство в Република Косово, да се оцени ролята на институционалната подкрепа за устойчивото му развитие и предложат мерки за оптимизиране на използвания инструментариум. **Задачите** за постигането на основната цел са прецизно формулирани, което е предпоставка за постигане на така поставената цел и за дефиниране на задълбочени изводи и препоръки.

Основна теза на изследването е, че субсидиите и тяхното разпределение по региони и сектори имат положително въздействие върху икономическата устойчивост на земеделието.

В дисертационния труд са използвани различни **методи за изследване** - анализ на литературните източници, сравнителен, монографски, табличен и графичен метод, метод на аналитичните групировки, метод на средните величини, статистически методи на изследване и анализ, матрици за анализ на политики.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Инструментариумът, използван за целите на изследването е напълно в унисон с предмета, обекта, целите и задачите на дисертационния труд. При онагледяване на представените факти и наблюдаваните резултати са използвани са 47 таблици и 28 фигури.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Дисертационният труд се състои от 194 стандартни страници основен текст, подкрепен с табличен, графичен и обработен по подходящ начин емпиричен материал. Обемът на дисертационния труд е достатъчен за разгръщане на едно качествено и пълно изложение, почиващо върху логични научни аргументи, факти и доводи. Структурата е класическа и е съставена от увод, три глави, изводи и препоръки и списък на използваната литература.

В **увода** се обосновава актуалността на дисертационната тема и се формулират предмета, обекта, основната теза, основната цел и задачите за постигането ѝ.

В **първа глава** са представени различни определения и класификации на субсидиите, разгледани са концепциите за устойчиво аграрно развитие и връзката с институционалната подкрепа. На основата на теоретичния анализ е избрана методическа рамка на проучването.

Във **втора глава** е обоснована значимата роля на аграрния сектор в Република Косово, което определя и необходимостта от реформи и целенасочена аграрна политика, която да подкрепя отрасъла и да доведат до формирането на устойчиво и конкурентоспособно земеделие. Изведени са основните характеристики на аграрната политика в Косово и е направен анализ на използваните инструменти за подкрепа на селското стопанство. Анализът се базира на собствено проучване в 30 земеделски стопанства.

В **трета глава** са анализирани възможностите за развитие на аграрния сектор на Косово в две направления - на секторно и структурно ниво и на тази основа са формулирани начините за подкрепа по посока на устойчивото му развитие.

На основата на направеният анализ са систематизирани основните бариери пред устойчивото аграрно развитие на Косово. Изведени са **препоръки** относно прилаганата аграрна политика, безопасността на храните, ветеринарна и фитосанитарна политика, промените в климата, подобряване на бизнес средата, намаляване на транзакционните разходи за пазарна организация и търговия, увеличаване на публичните услуги и институционалния капацитет и осигуряване на целенасочени публични инвестиции.

Езикът и стилът на изложението в дисертационния труд са на добро равнище. Не се установяват повторения и отклонения на изложението. Отделните части на изложението са съразмерни. Степента на разработеност на проучвания научен проблем е много добра, като се съблюдава необходимата изследователска последователност и задълбоченост.

Използваните литературни източници (172 на брой) са актуални, тематично отговарят на предмета на изследването и на поставените цели и са добросъвестно цитирани.

5. Приноси на дисертационния труд.

В дисертационният труд са очертани следните научни резултати, които имат приносен характер:

Научно-теоретични приноси:

- На базата на анализ на различни литературни източници, е предложена теоретична рамка за изясняване същността, съдържанието и особеностите институционалната подкрепа в земеделието.

- Въз основа на задълбочено проучване е установен и представен теоретичен модел, изясняващ връзката между устойчивото развитие и субсидиите в аграрния сектор
- Селектирана е интегрирана методика за изследване и оценка влиянието на обществената подкрепа върху устойчивото развитие

Практико-приложни приноси:

- На базата на комплексен сравнителен анализ са проследени и оценени настъпилите промени в аграрната политика на Република Косово.
- Въз основа на методиката за анализ на политики е изяснено влиянието на институционалната среда върху устойчивото развитие на земеделието в Косово. • Обосновани са възможности за подобряване на устойчивото развитие на агробизнеса чрез институционална адаптация
- На базата на интегриран подход са моделирани варианти повишаване на устойчивостта на земеделието на база на отрасловите и структурните особености на сектора

В обобщение, приемам посочените в Автореферата приноси на докторанта като коректно формулирани.

6. Критични бележки и въпроси.

Позволявам си да препоръчам на докторанта да продължи научните си търсения и разработки в областта на проблематиката на дисертационния труд, което ще спомогне за по-добро оползотворяване на постигнатите научни и научно-приложни приноси.

Нямам критични бележки или въпроси по отношение на съдържанието на представения дисертационен труд.

7. Публикувани статии и цитирания.

Публикациите по дисертацията са 5, като три са в съавторство и две са самостоятелни. Те отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което е доказателство, че важни части от дисертационния труд са станали обществено достояние и са получили научна оценка. Не ми е известно резултати от изследването в дисертационния труд да са цитирани от други автори.

Представеният автореферат е в обем от 44 стандартни страници и сполучливо, пълно и точно отразява основните съждения, обобщения, изводи и препоръки, представени в дисертационния труд. Съдържанието на автореферата кореспондира с дисертационната разработка и отговаря на количествените, структурните и качествените изисквания за написването му.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените, от докторанта, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оцена **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди присъди на ГЕТОАР ЛЮБЕНИЧИ образователната и научна степен "доктор" по научната специалност Икономика и управление.

Дата: 25.07.2020 г.
г. Пловдив

ИЗГОТВИЛ
СТАНОВИЩЕТО: .....
(доц.д-р Ваня Георгиева)